

Handeksem och hygien

Yrkes- och miljödermatologiska avdelningen
Skånes universitetssjukhus Malmö

Nils Hamnerius, överläkare

Ole Bergendorff, yrkeshygieniker

Tina Lejding, specialistläkare

Cecilia Svedman, professor, sektionschef

Yrkes- och miljödermatologiska avdelningen (YMDA)

Yrkes- och miljödermatologisk mottagning i Malmö

Filialmottagningar i Halmstad, Växjö och Karlshamn

Kemiskt laboratorium

Handeksem vanligaste diagnos

>3000 läkarbesök/år

REGION
BLEKINGE

Region Halland

REGION
KRONOBERG

Skånes universitetssjukhus
En del av Region Skåne

Yrkes- och miljödermatologiska avdelningen (YMDA)

Laboratorieverksamhet:

- Ta fram testberedningar
- Kemiska analyser av kontaktallergiframkallande ämnen i arbetsmiljön och annan miljö, samt i enskilda patienters produkter

Stöd till allergitestande hudmottagningar vid sjukhus i Södra sjukvårdsregionen

Yrkes- och miljödermatologiska avdelningen (YMDA)

- Kvalitets/utvecklingsarbete
- Experimentell klinisk forskning
- Monitorering av allergi-förekomst, nya kontaktallergen

Handeksem och vårdarbete

Handeksem

Ofta kronisk, recidiverande
hudsjukdom

Stor påverkan på livskvalité

Betydande kostnader:

- för individen
- för samhället

Konsekvenser av handeksem

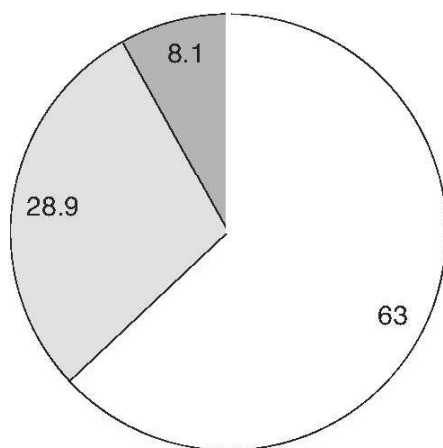
Skadad hudbarriär:

- **S aureus** - Haslund BJD 2009, Mernelius 2016, Nørreslet JAAD 2021
- riskfaktor för att bli MRSA-bärare - Brans Occup Environ Med 2016
- svårare att använda handsprit pga sveda - Hamnerius COD 2018

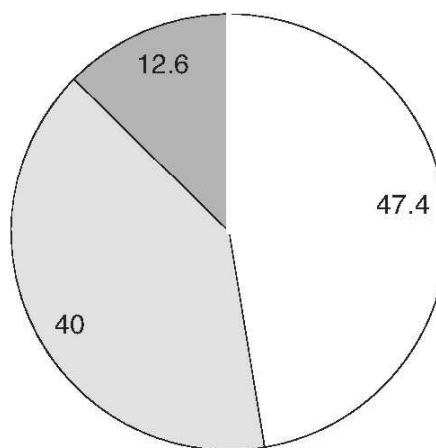
Undersökning av sjukhusanställda med handeksem (Södra sjukvårdsregionen)

När ditt handeksem är som mest besvärligt – kan du använda :

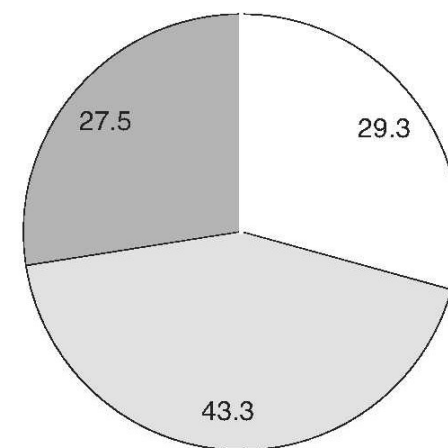
engångshandskar?

tvål och vatten?

handsprit?

- utan svårighet
- med viss svårighet
- med stor svårighet

Hamnerius COD 2018

Konsekvenser av handeksem

Livskvalité

Funktionsinskränkning, nedsatt arbetsförmåga

Meding BJD 2005, Stenberg SJPH 2010, Marron COD 2018

Handeksem - orsaker

- exogena faktorer - kontakt med :
 - irritativa ämnen (icke-allergiskt kontakteksem = irritativt eksem)
 - ämnen som den drabbade är kontaktallergisk mot (kontaktallergiskt eksem)
- endogen eksemsjukdom

I det enskilda fallet ofta en kombination av 2 eller alla 3 av ovanstående faktorer

Handeksem - 1-årsprevalens (egenrapporterat)

Befolkningsundersökningar:

10% av vuxna

Stenberg SJPH 2010, Bingefors ADV 2011, Quaade COD 2021

Handeksem - 1-årsprevalens (egenrapporterat)

Bland sjukvårdspersonal på sjukhus

21% av sjukvårdspersonal i Södra sjukvårdsregionen (innan pandemin)

Hamnerius BJD 2018

29% av sjukvårdspersonal i Skåne (under pandemin)

Hamnerius ADV 2021

Oddsquot (OR) för handeksem vid exponering för våtarbete
Sjukhusanställd vårdpersonal i Region Skåne – n 4610

Exponering	univariat OR (95% CI)	multivariat * OR (95% CI)
<i>Tvål och vatten</i>		
Låg (0-10 ggr/dag)	1	1
Mellan (11-20 ggr/dag)	1.09 (0.95-1.25)	1.16 (0.97-1.37)
Hög (>20 ggr/dag)	1.52 (1.3-1.78)	1.78 (1.43-2.21)
<i>Handsprit</i>		
Låg (0-20 ggr/dag)	1	1
Mellan (21-50 ggr/dag)	1.23 (1.00-1.50)	1 (0.79-1.26)
Hög (>50 ggr/dag)	1.79 (1.47-2.19)	1.03 (0.8-1.33)
<i>Osterila engångshandskar - tid</i>		
Låg (< 1 tim/dag)	1	1
Mellan (1-3 tim/dag)	1.27 (1.09-1.48)	1.18 (0.99-1.4)
Hög (> 3 tim/dag)	1.59 (1.36-1.85)	1.33 (1.1-1.61)

*) korrigerat för annan våtexponering på arbete och på fritiden, ålder, kön, anamnes på eksem i barndomen

Hamnerius ADV 2021

Samband handeksem och hygienrutiner

Frekvent exponering för tvål ökar risken för handeksem

Frekvent exponering för handsprit ej förenat med ökad risk

- Ersätt tvåltvätt med handsprit så ofta det är möjligt

Samband handeksem och hygienrutiner

Långvarig användning av handskar ökar risken för handeksem

- Använd handskar när det behövs – ta av handskarna så fort de inte behövs

Kontaktallergi som orsak till handeksem

Kontaktallergitestning (lapptest) av 415 sjukhusanställda i Södra sjukvårdsregionen (SSR)

- 311 med handeksem sista året
- 114 aldrig handeksem

båda grupperna patientarbete – dvs basal hygien-exponering

Hamnerius COD 2018

Kontaktallergier bland sjukhusanställd vårdpersonal i Södra sjukvårdsregionen

	Handeksem (n 311)	Ej handeksem (n 114)	<i>p</i>	
Metaller	23%	23%	1,0	
Gummikemikalier	6%	1%	0,02	arbets- relaterad kontaktallergi
Konserveringsmedel	9%	4%	0,11	
Parfymämnen	11%	3%	0,004	

Undersökning av sjukhusanställda med handeksem (SSR)

Arbetsorsakat kontaktallergiskt eksem

- flertalet kontaktallergi mot operationshandskar
- DPG, en gummikemikalie, vanligaste allergen

Kontaktallergi mot osterila undersökningshandskar
förekommer, men är ovanligare

Hamnerius COD 2018

Undersökning av sjukhusanställda med handeksem (SSR)

Arbetsorsakat kontaktallergiskt eksem

- större arbetshinder än irritativt handeksem
- större andel som varit sjukskriven pga handeksem jämfört med icke-allergiskt handeksem (irritationseksem)

Hamnerius COD 2018

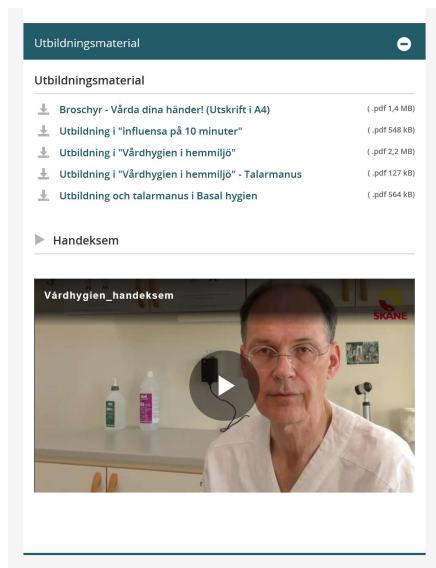
Undersökning av sjukhusanställda med handeksem (SSR)

Engångshandskar som upphandlas i Region Skåne skall vara fria från DPG

Hamnerius COD 2018

I samarbete med Vårdhygien Skåne

- informationsmaterial om handeksem och förebyggande av handeksem

Pågående projekt

Undersökning av arbetsrelaterade hudsjukdomar hos vårdpersonal inom kommunal vård och omsorg

Samarbete med Hudkliniken Örebro universitetssjukhus

Inventering av förekomst av handeksem och hudsjukdom i ansiktet

Utredning inklusive allergitestning av eksemorsaker

Frisk hud

Frisk hud på händerna väsentligt för

- arbetsförmåga
- följsamhet till hygienrutiner i arbetet
- normal hudflora på händerna

Råd för att förebygga handeksem

Ersätt tvåltvätt med handsprit när det är möjligt

Använd handskar så kort tid som möjligt

Undvik parfymerade produkter (tvål, handkräm)

Stöta huden med insmörjning med hudkräm morgon och kväll,
och vid längre rast